

Beke Sándor

Pogány lidércek

Ebben a lidérckoszorúban,
majdnem kétezerben,
kóboroltam
indulatos és forgalmas
utcasarkokon és tömkelegben,
tél derekán,
fanyar arcú korzón,
melyre az égből
hópelyhek hulltak
énekelve.
Kóboroltam
és hallgattam
fajankós történeteket
bölc
tücsök-rablókról
és rab cserebogarakról
és krimis
bonyodalmakról,
melyekre hullott a hó
satrapa-télen,
a simítgató, az eltakaró,
énekelve.
Kóboroltam
és nem hittem a képnek,
a hangnak,
nem hittem magamnak
s az önként
elhallgatottnak.
Csak ez a tél volt olyan
közömbös:
mintha egy idegen tájon
egy idegen szónak
idegen

---

betűjében lennénk
és számolnánk magunkban:
vajon a hányadik hópehely
hullott
megkéült arcunkra?

Vajon
még hányszor jönnek
jelszavak porondjaira
jóllakott
szájhősök
álszent mendemondákkal
törülni
dekadens őszt
és
sosemvolt tavaszt?
Lásd,
gondoláznak
védtelen emlékeink fölött
az irkafirkászok,
bámulnak
billegő számárfülekkel,
borjú módjára,
lábunk elé
véres
lélekforgácsok hullnak,
hullnak,
farsang lesz itt
— mondtuk —,
időtlenységben fuldokolva!...
Álom-karavánok vonulnak
sóvárogva a
sercegő havon,
s hit-törmelékeket hullatnak el
a pogány sivatagon,
és bukdácsolnak
nemlétük
köd-barikádjain kisírtan,
mint az öntudatlan ösztönök,
visszafojtva,
tébolyultan,
ha fölteszik a kérdést

önmaguknak
végre-valahára:
a hányadik kiáltás
kúszott,
sikamlott e tájra?
De
vészt jósolva
blöffölők tudatlansága sejlik
muzsikáló
színezüst világból,
s kortalan
szaporodik a nyugtalan lét
diszharmóniája...

Ó,
szöszmötölnek a kételyek,
csikorgatják fogukat a
szavak,
ólom ruhában,
fényes páncélingben
strófa-
ezredek menetelnek,
s a vén
szükségállapot-század
zavartan
szürcsölgeti a presszókávét.
Béke van.
Akár
egy pengeélen.
És megsimogat a
tájon csírázó
értelem,
és hajad sátrában
fölébreszt a
didergő szó, a
lét értelmét babráló.

Semmiháziaknak
jelen-
kottából muzsikál
az udvari prímás,
s miközben tudatunkban

---

fuldokolva
cigarettazik a magány,
trükkös
szemfényvesztők
spártai göggel legyintenek.
Tücsökszerenád
szemerkél fülünkbe,
mint permeteg
fogyókúrázó tücskökre
októberben,
és dobhártyánk megtelik
égi dáridóval,
szemünk káprázattal
s halált
kontúrozó
köd-fodrokkal
düledező
kártyavárunk fölött.

A komédia évadában
Tragédiánk
ínsége sújt.
Szerelemgyermekek
kóricálnak
a színpadon,
és hazug maszkabálokon
más arcot
kell tennem
szárnyszegetten.
(De mondd,
kisírt szemünk sarkából
szerelmesen
a hányadik égtájat
szemeltük ki ketten?)

A
nagy
S E M M I
kellős közepén,
bágyadtan, önfeledten
epizódok siránkoznak a
fölszött talpú hitben,

---

elénk
gomolyognak
hősköltemények és eposztöredékek,
de előjönnek
gondolat-árnyak
mögül a
fantom-fejek,
s a tapsorkánból egy fantom
szólal meg:
— Vigyázat,
gondolat-emberek!...

A

szavak
óriás obeliszket emelnek a
képzeletnek,
és maradnak a
kialudt emléktüzek
egy égtáj-rekviemben,
marad a
szülőföld a kozmosz
koromsötét kráterében,
hogyan megbékélve
déliabos álmokkal
és fényözönnel
önmagunkat
keressük a
szellem útjain önfeledten.
Megtorpan
éjszakánk ernyője alatt a
vérző gondolat;
vére holdszőnyegre hull,
mint szemgolyóra a
bánat
és kimúlik
meztelenül,
mint kízókamrában
a szótlán
emlékezet.
De a csend
egymagában is
értelmes felelet,
olyan,

---

mint fényözön
süket terek
fölött,
hol se múltat,
se piszkozat-jövőt,
csak őrzöngő jelent imádnak,
egymást
oltalmazva
az önemésztés örvénye felett.

A hallgatás
áldozati oltárán
imát mondok érted,
huszadik század,
hogy világ-ekéddel
megkérgesedett csendünket

törjed:
hadd omoljék,
s aztán elítéljed!
Magam
száműzöttje voltam,
de képtelen
ott vánszorogni túlvilágot
sejtetve
önfeledten,
összezsugorodva
halotthamvasztóban,
halált színlelve!

Ó,
költészet,
szirénázik az ég,
zsong a lila végtelen,
s arcodra
mintha gyöngéd reneszánsz
derű születne,
lelkedből
mintha kihaltak volna a
kényszer-jelmezek,
ó,
költészet,
déli Európa van,
ministránsok csilingelnek.

S tenyeremben
az összekuszált sorsvonalak
kiegyenesednek,
betűk fölé kúsznak az
elkábult
régi ékezetek,
a metaforák is eldobják
bemohásodott
istápjákat,
s ha majd kinyílik a
szülőföld
bőröndje,
a csend temetésén,
ó,
költészet,
fénypárkányodra könyökölhettek!

És eszembe jut a
kénytelen
és furfangos egyedüllétem,
amikor tudtam,
hogy szurok-halálomat
elűző
sorsom álmodom,
hogy ez a pillanatnyi kimaradás
nem jelenti
végzetem,
s a hó is, ami csak úgy hullt,
nem véletlen
s nem végtelen.
De tudtam,
hogy a burjánzó csönd
katonái
csupán elhízott hóemberek,
de ők se mások,
ők is
szorongva tavaszt várók,
megedzett lelkű
fráterek,
sunnyin mosolygó betyárok,
és tudtam,
hogy te vagy a

---

legutolsó
menedékem,
te könnyelmű,
szívárványarcú,
gondtalan szerelem,
te,
akinek hintaszékében nincsen
vég,
nincs történelem,
nincs viszálykodás,
se háború,
csak te vagy,
kedvesem,
mosolygón
aprószentek napján,
dörgedelmes télen,
amikor kétlem a
jégvirágokat is ablakomon,
s félek:
szememben pogány
vétkes,
arcomon pogány
hópelyhek.
Szívemben
egy szomorú matuzsálem-
délután:
a jövő,
lelkemben egy harangvirág:
emlékeimet eltemető,
s kezemben egy szappanbuborék:
a fáradt
és kihasznált évezred.
De annyira
szeretném,
ha dudorásznál bennem,
huszadik század,
hidegháborúk
s erőszak nélkül,
örök olimpiai lángoddal
emberiséget
s emberséget őrzőn —
És pogány vétkesekre

---

csak hullna,
hullna a
hó,
s ballada-csontvázak
tápáskodnának föl a fuldokló
értelemből.

Utolsó
havazást sejtetőn,
arcodon köd-grimasszal
fordultál felénk,
te szélütött
rock and roll
kamaszkor,
keringj csak elárvultan
tavasz-keringőben!
Ha kell,
kedvesem,
robinzonádokat fillentek
neked,
és megmutatom
papirusztekercsemen
azt az idegen hazát,
melyre az éj siralomházából
egy középkori
éjszakán
égi tüzet szórtak
az istenek...
És lassan-lassan
elénk villannak a
citromszigetek
— szerelmünk impériuma —,
tündéri szépen,
hol időtlen térben
eltűntek a nyaktiló-lidércek.
(Hajnalodott.
Szólt a vekkeróra.
És neked,
édesem,
megköszönöm,
hogy türelmes álmomban,
szerelmesen,

---

hópehely-arcodba
szakállas arcomat
eltemetted.)

Ó,
te vagy a
legutolsó égtáj
papirusz-térképemen,
csonttemetőd fölött arcodon
vérezik a fény,
te vagy az utolsó égtáj,
te vagy az utolsó
remény,
a te
anyaföld-köntös-szívedben
pásztortüzek égnek.
Pattog a
parázs,
pásztorok dörzsölik kezüket
fölötte,
bariton hangjukat a
másik féltekére fújja a szél,
álmaikat
szomjasan
sötét tüdejébe szívja az ég,
s énekelve
lengé táncot járnak a
csillagok felettük.
Szíveden
elhízott kolorádóbogarak
sütkéreznek,
részeg tücskök
hantáznak
divatjamúlt meséket
agyonhajszolt hangyáknak,
somoilygó elmenőknek,
s vadvirágoknak,
szitakötőknek,
naplementéknek.
Ó,
te anyaföld,
olyan vagy,

---

mint arcomon
egy elkábult
hópehely...
Tüdőszín álmok
csipkésen fodros féltekéjén
narancs-sétányok,
mandulafaligetek
ünnepelnek,
de
ITT,
látod,
ikrásodik a sötét éj
fölöttem,
s a csillagok is
nyirkosan hunyorítanak
felém.
De leszáll
az állatok kertjébe
az Isten,
és megtanít a
virrasztó türelemre,
megtanít
arra,
hogy az idő
fodrása a történelemnek,
az igaztalannak,
a virágbimbónak,
a szerelemnek.

És
önkéntelenül
magába fogad
pogány értelemmel
végtelen havazások dáridója,
s pogány énekében
minden olyan lehetetlen,
és tehetetlen a
virág,
a szív,
a vétek,
a téli hólepel,
az emberi szándék,

---

a szürke vágy,
a pogány értelem,
s a türelem is olyan,
mint időszámításunk
békéjében
egy cigarettaszünet,
vagy az időmilliomos
történelem.
De mégis,
hinni szeretném,
hogy pogány lidérceimben a
szorongó hit
csupán elalélt egy kicsit
szívemben,
s az ég koporsójában is
csak szundítottak a
görög istenek,
és lidérces álmainkban is
beteges szájhősök
énekeltek.
Jégvirágos
törpeálmokat
csontváz-szerelmünkben,
ebben a
lidérckoszorúban,
majdnem kétezerben.

(1987)
